

Note : Ce fichier propose un itinéraire pour une visite dans la partie centrale de l'Eixample dessiné par Ildefons Cerdà. Il ne s'agit pas d'une proposition pédagogique directement pour la classe, mais d'une documentation destinée aux enseignants et aux personnes qui souhaitent connaître la Catalogne Nord.

Visitons l'Eixample de Barcelone : un itinéraire dans le Carré d'Or

L'itinéraire dans le Carré d'Or

Itinéraire et liste: L'Eixample Cerdà, de la Plaça de Catalunya à la Diagonal

Quelques points de l'itinéraire dans le Carré d'Or

La Plaça de Catalunya

Le monument en hommage à Francesc Macià

La Banque Vitalici

La Maison de la Joieria Roca

Le Palais Marcet ou Cinema Comèdia

L'Ille de la Discorde

L'église de la Conception et le cloître

L'Hotel Pau Claris

Bâtiments modernes et maisons modernistes

La Maison Montaner

Le Palais Casades

Can Terrades, ou la Maison des Aiguilles (la Casa de les Punxes)

L'obélisque

La Maison Milà ou la Pedrera

Le musée de la Fondation Tàpies

Le Cinéma Coliseum

L'Université de Barcelone

L'itinerari pel Quadrat d'Or

El Quadrat d'Or és el nom turístic donat a la part central de l'Eixample Cerdà, de banda i banda del Passeig de Gràcia. Correspon al sector que es va urbanitzar primer, a finals del segle XIX i a l'inici del segle XX. El nom evoca la gran quantitat d'edificis i llocs remarcables o originals que hi ha en un espai d'una desena de carrers. L'itinerari de visita que proposem és a l'interior del Quadrat d'Or i es pot fer en una mitja jornada, però el millor és fer el recorregut amb tranquil·litat en un dia.

L'Eixample Cerdà, de la Plaça de Catalunya a la Diagonal

- 1- La Plaça de Catalunya i el monument en homenatge a Francesc Macià, 1991, per Josep Maria Subirachs.
- 2- El Banc Vitalici, per Lluís Bonet i Garí, 1950.
- 3- La Casa de la Joieria Roca, 1934, per Josep Lluís Sert; les Galeries Comtal.
- 4- El Palau Marçet o Cinema Comèdia, per Tiberi Sabater (modernisme)
- 5- L'Illa de la Discòrdia : Casa Lleó Morera, 1905, per Lluís Domènec i Muntaner (modernisme) ; dues cases per Enric Sagnier (estil Lluís XVI) ; Casa Amatller, 1900, per Josep Puig i Cadafalch (neogòtic) ; Casa Batlló, 1905-1907, per Antoni Gaudí.
- 6- L'església de la Concepció (segle XIII), i claustre (segle 14), primitivament a la Via Laietana, desmuntats i reconstruïts al carrer d'Aragó, 1871-1888, per Jordi Granell.
- 7- L'Hotel Pau Claris : façana de l'antic Palau dels Comtes Vedruna (segle XIX), hotel construït del 1992.
- 8- Edificis moderns, 1970-1980, i cases modernistes, 1870-1890.
- 9- La Casa Montaner, 1893, per Lluís Domènec i Muntaner (modernista, amb ceràmica policroma) ; seu de la Delegació de Govern a Catalunya.
- 10- El Palau Casades, vers 1890 ; seu del Col·legi d'Advocats (estil pompeïà).
- 11- Can Terrades, o la Casa de les Punxes, 1903-1905, per Josep Puig i Cadafalch (estil medieval nòrdic).

13- L'Obelisc, monument dedicat a Francesc Pi i Margall sota la República ;

després dedicat a la victòria franquista ; popularment “el Cinc d’Oros” o “el Llàpis”. El Palau Robert, actualment del departament de Cultura de la Generalitat.

14- La Casa Milà, o la Pedrera, 1905-1910, per Antoni Gaudí.

15- La Banca Catalana, 1968, per Enric Tous i Josep Maria Fargas (normalització i racionalització dels elements i recerques estilístiques)

16- El Palau Arnús, 1870, per Elies Rogent ; actualment banc.

17- El Museu de la Fundació Tàpies, antiga impremta Montaner ; al terrat: “Núvol i cadira”

18- La Rambla de Catalunya : diversos immobles i hotels particulars.

19- Cinema Coliseum, per Francesc Nebot.

20- La Universitat de Barcelona, 1863-1889, per Elies Rogent i Amat : neoromànic (medievalisme), imitació del monestir de Poblet.

21- “El triangle de la vergonya”, avui centre comercial El Triangle, 1998, Carrer Pelai.

Altres edificis a veure :

A- L’Hotel Ritz i Palau Boada, per Elies Rogent.

B- El Passatge Permanyer, 1870 : petites cases, ambient anglès (post-romanticisme), jardins del segle XIX.

C- El Mercat modernista de la Concepció, renovat el 2001.

D- La Casa Thomas, 1905, per Lluís Domènec i Muntaner (neogòtic).

E- Diagonal/carrer Girona : Mútua Matel·lúrgica, 1958, per Oriol Bohigas i Josep Maria Martorell. Escultura dedicada a Monturiol, per Josep Maria Subirachs.

F- L’església de les Carmelites, 1910-1917, per Josep Domènech (estil neobizantí), també arquitecte de la Presó Model i de l’Hospital Clínic (1904).

G- La Casa Comalat (al carrer de Còrsega), 1909-1911, per Salvador Valeri (modernista, amb tribunes).

H- El Banc Comercial Transatlàntic, 1957-1960, per Santiago Balcells i Gorina

K- La Cambra Oficial de Comerç, Indústria i Navegació de Barcelona, 1988.

L- Can Serra, 1903-1907, per Josep Puig i Cadafalch (renaixentisme), i seu de la Diputació de Barcelona, 1987.

M- El Banc Atlàntic, 1965-1971, per Francesc Mitjans i Miró (també arquitecte del Camp Nou del Futbol Club Barcelona, 1954-1957), i Santiago Balcells i Gorina.

N- El Palauet Pérez Samanillo, 1910, per Joan Hervàs (modernisme) ; seu de Cercle Club Equestre de Catalunya.

Alguns punts de l'itinerari pel Quadrat d'Or

La Plaça de Catalunya

(punt 1 de la visita)

La Plaça de Catalunya va nèixer gairebé per casualitat. En el pla Cerdà tot aquest espai havia de ser construït. Unes dificultats amb l'exèrcit espanyol, propietari de les fortificacions que hi havia, i retards per motius diversos han fet que a finals del segle XIX i inicis del XX (primera fotografia) quedés un espai buit, sense afectació. Un humorista recomanava llogar un camell per travessar-la. Finalment s'hi plantaren uns quants arbres, entre altres les alzines que encara hi són i s'han fet esplèndides. Aquest caràcter històric d'improvisació es tradueix avui dia per l'absència d'una unitat arquitectònica, envoltada d'edificis diversos i no sempre encertats i per un disseny confús i fraccionat de la plaça mateixa, però que li donen malgrat tot personalitat. És sobretot com a punt de referència de la ciutat i de les seves celebracions o manifestacions, i la presència continuada de gent que en fan un dels punts centrals de Barcelona.

(fotos La Vanguardia i J. Becat)

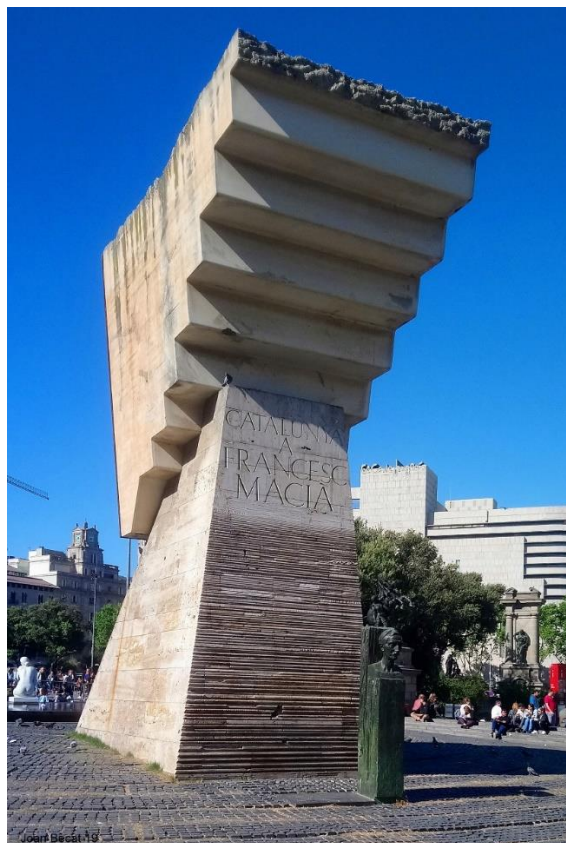

El monument en homenatge a Francesc Macià

(punt 1 de la visita)

És una obra de Josep Maria Subirachs, inaugurada l'any 1991, just abans dels Jocs Olímpics. Segons l'autor la significació és la següent: al darrere del bust de president Francesc Macià hi ha Catalunya que li ret homenatge i que ell fa avançar. Però el camí vers la llibertat costa molt. És simbolitzat pels esglaons d'una escala que va cap al cel, que s'eixampla sempre i progressa, però que cal pujar de la manera més difícil possible, és a dir a l'inrevés.

(foto J. Becat)

(foto J. Becat)

Vitalici d'Espanya, de l'any 1950, és un encàrrec fet a l'arquitecte Lluís Bonet i Garí. És inclòs al Patrimoni Arquitectònic de Catalunya, com a testimoni d'una època. És un edifici de formigó, auster i de poca elegància, inspirat per les construccions de l'escola de Chicago. Per les mateixes raons d'exhibir potència, solemnitat i dominació hi trobem un aire de família amb l'arquitectura del període soviètic.

El Banc Vitalici (punt 2 de la visita)

En plena dictadura franquista aquesta seu del Banc

La Casa de la Joieria Roca (punt 3 de la visita)

Realització de Josep Lluís Sert, l'any 1934. Exactament enfront del Banc Vitalici, avui Generali, és un edifici amb línies sòbries, depurades, grans finestres i elegància de proporcions. Als anys trenta, Josep Lluís Sert va rebre la influència francesa de Le Corbusier, amb qui va treballar.

(foto J. Becat)

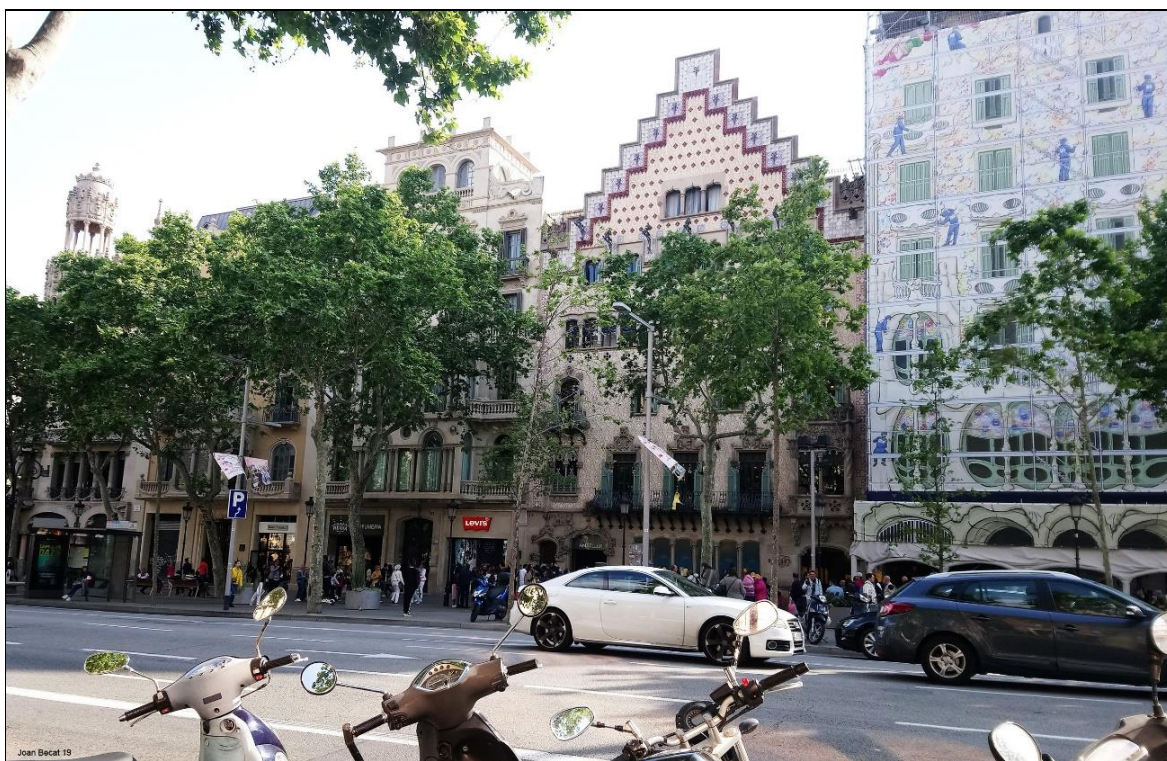
El Palau Marçet o Cinema Comèdia (punt 4 de la visita)

(foto J. Becat)

El Palau Marçet va ser edificat per Tiberi Sabater el 1887, a un xamfrà entre la Gran Via i el Passeig de Gràcia. És d'estil modernista, amb una barreja

d'elements d'inspiracions diverses, clàssics (finestres, columnes dins la façana) o més recarregats. Als anys trenta del segle XX va passar a ser un teatre i finalment als anys seixanta un cinema. L'edifici més alt a l'esquerra és un dels grans hotels de Barcelona, l'Avenida Palace, construït l'any 1951.

L'Illa de la Discòrdia (punt 5 de la visita)

L'Illa dita de la Discòrdia car les cinc cases, realitzades pels més grans arquitectes de l'època, son molt diferents les unes de les altres. De l'esquerra a la dreta, la Casa Lleó Morera, 1905, per Lluís Domènech i Muntaner (modernisme), les dues cases per Enric Sagnier (estil Lluís XVI), la Casa Amatller, 1900, per Josep Puig i Cadafalch (neogòtic) i, aleshores en restauració, la Casa Batlló, 1905-1907, per Antoni Gaudí.

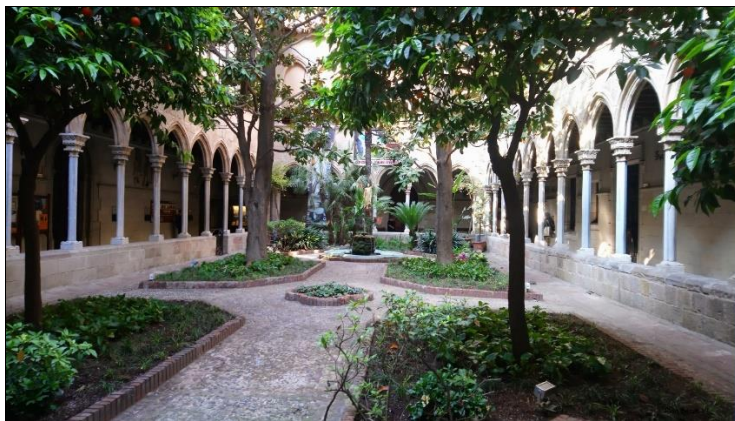

L'església de la Concepció i el claustre

(foto J. Becat)

(punt 6 de la visita)

L'església del segle XIII, amb entrada al Carrer d'Aragó i, tocant, el claustre del segle 14, amb entrada al Carrer de Roger de Flor, eren primitivament a la Via Laietana. Per salvar-los, van ser desmuntats i reconstruïts al seu emplaçament actual per Jordi Granell (1871-1888)

L'Hotel Pau Claris (punt 7 de la visita)

Quan se va construir l'hotel, el 1992 pels Jocs Olímpics, es va imposar de conservar la façana històrica de l'antic Palau dels Comtes Vedruna, un dels primers palaus edificats a l'Eixample, el 1883. Una bastida exterior va mantenir-la per poder buidar el palau i excavar el subsol, per construir després un hotel modern. La façana original és d'estil neoclàssic i, tot i de factura moderna, els dos pisos superiors, ho recorden. Són una mica en darrere de la façana i són coberts de vidres que, reflectant el cel i els edificis veïns, atenuen el contrast. Les franges horitzontals recorden les línies de carreus de pedra de la paret del palau.

Edificis moderns i cases modernistes

(punt 8 de la visita)

Seguint les recomanacions del Servei d'Obreria de l'Eixample creat per Ildefons Cerdà, cases modernistes del xamfrà i les seves veïnes del Carrer de Pau Claris, edificades entre 1870 i 1890, contrasten molt amb els edificis moderns de la dreta, construïts al final del franquisme. Recorden que durant el període precedent tot va ser permès per un

poder estatal i municipal corrupte. Contrasta també, a l'altra cantonada de la mateixa illa, amb la cura i l'encert de la part contemporània de l'exemple precedent.

La Casa Montaner (punt 9 de la visita)

D'estil modernista, la Casa o Palau Ramon Montaner va ser edificada de 1889 a 1893 per l'arquitecte Lluís Domènech i Montaner. El propietari era un industrial de la impremta. Ho recorda la decoració de ceràmica policroma a sota del terrat relacionada amb la història de la impremta. A l'època franquista era la seu del Governador civil, i és actualment la seu de la Delegació del Govern espanyol a Catalunya.

(foto J. Becat)

El Palau Casades (punt 10 de la visita)

(fotos J. Becat)

Construït entre 1883 i 1886, d'estil pompeïà, el Palau Casades és a l'altra cantonada. El palau original és la part del xamfrà. Des dels anys vint del segle passat és la seu del Col·legi d'Advocats de Barcelona. L'ampliació, amb dues ales, és dels anys cinquanta.

Convé recordar que el Col·legi d'Advocats va ser una de les entitats més actives de la lluita contra el franquisme. L'edifici acollia reunions d'altres entitats i moviments cívics i culturals, enfront mateix del Govern Civil, els agents del qual eren de l'altra banda del carrer...

Can Terrades, o la Casa de les Punxes (punt 11 de la visita)

(foto J. Becat)

És un del edificis més coneguts de Barcelona, realitzat entre 1903 i 1905 per l'arquitecte Josep Puig i Cadafalch per a la família d'un industrial del tèxtil. A l'època modernista la imaginació és reina. L'arquitecte reinterpreta l'estil gòtic del nord d'Europa i s'inspira dels castells de Baviera. En forma de trapezi, aquest castell ocupa una illa de l'Eixample tocant a la Diagonal. En lloc d'utilitzar, com sovint passa, falses pedres o estucs, és de pedra i maons, que li donen el seu color rosat. Va ser batejat pels barcelonins Casa de les Punxes, en referència amb els pinacles i les torres dignes d'un conte de fades. Ha estat rehabilitada i restaurada recentment.

L'obelisc (punt 13 de la visita)

Va ser erigit com a monument dedicat a Francesc Pi i Margall sota la República, l'any 1936. L'escultura d'una dona representant la República, que hi havia al cim va ser treuta l'any 1939 i el monument va ser dedicat a la victòria franquista i coronat per una àliga imperial espanyola, que es va treure posteriorment. Popularment els barcelonins en diuen “el Llapis” o “el Cinc d'Oros”, en referència a les voreres entre l'estrella d'avingudes i carrers a l'entorn de la plaça on es troba.

(foto: barcelofilia.com, 2011)

(foto J. Becat)

La Casa Milà o la Pedrera

(punt 14 de la visita)

L'edifici, modernista i en el seu temps innovador, va ser construït per Antoni Gaudí entre 1906 i 1910 a demanda de Pere Milà, un empresari i home polític d'una família que tenia la seva fortuna del tèxtil. Les formes sinuoses de la façana i el revestiment de pedra li valgueren el sobrenom de la Pedrera, donat pels barcelonins que la comparaven a una pedrera en curs d'excavació. La UNESCO l'ha classificada en el seu patrimoni mundial.

El museu de la Fundació Tàpies

(punt 17 de la visita)

acabarà després la casa d'un dels propietaris, Ramon Montaner (veure el punt 9 de la visita). Cuidar i decorar també els edificis industrials era un dels aspectes del modernisme. Al terrat, la coneguda escultura d'Antoni Tàpies "Núvol i cadira".

El museu ocupa els locals de l'antiga impremta Montaner-Simó, obra de l'arquitecte Lluís Domènech i Montaner, que

El Cinéma Coliseum (punt 19 de la visita)

El Coliseum és un cinema i teatre construït l'any 1923 per l'arquitecte Francesc Nebot. És posterior al modernisme i mostra una clara voluntat d'ostentació. La façana es vol monumental i entre les dues torres neo-barroques es veu la gran cúpula que cobreix l'edifici.

(foto J. Becat)

La Universitat de Barcelona (punt 20 de la visita)

(foto J. Becat)

L'edifici va ser construït de 1863 a 1889 per Elies Rogent en un estil neoromànic, inspirat del del monestir de Poblet. És avui la seu del rectorat i de les facultats de filologia i de matemàtiques. Va ser durant temps la sola universitat amb, de banda i banda del cos central, els edificis al voltant del pati de lletres i del pati de ciències.